

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk
kirkeråd
Postboks 799 Sentrum

0106 OSLO

Dato: 21.02.2025

Vår ref: 24/03464-5 JAJ

Deres ref:

Utfyllende svar på høring - retningslinjer for tilskuddsforvaltning i Den norske kirke

Det vises til brev av 20.12.2024, ref. 23/02443-31, vedrørende høring av forslag til retningslinjer for tilskuddsforvaltning i Den norske kirke.

Hamar bispedømmeråd takker for muligheten til å avgi høringsuttalelse.

Bispedømmerådet behandlet saken i sitt møte 20. februar 2025 (saksnr. 5/25) med et enstemmig vedtak.

Det ble 21. februar 2025 foretatt besvarelse av høringen i det digitale skjemaet i MS Forms. Det viser seg at merknadsfeltet i pkt. 32 et for lite til å oppfylle bispedømmerådets vedtak om at hele det som i saksgrunnlaget til bispedømmerådet ble benevnt under overskriften «stiftsdirektørens generelle vurdering» skulle legges inn.

For å oppfylle bispedømmerådets vilje sendes med dette inn høringsuttalelsen i sin helhet pr. brev, slik at det er sammenhengende.

Hamar bispedømmeråds vedtatte svar på høringsspørsmål 5 – 32

5. Har du/dere merknad til innledningen til retningslinjene?

Nei

6. Det bør kreves at menighetsrådet skal vedta samlet plan for aktiviteter kommende år.

Uenig (se pkt. 8)

7. Det bør kreves at biskopen skal godkjenne hver menighets plan for aktiviteter kommende år.

Uenig (se pkt. 8)

8. Har du/dere andre merknader til punkt A1?

Det anbefales å legge til rette for at et menighetsråd kan vedta en samlet, overordnet plan som gjelder for en lengre periode enn ett og ett år, eksempelvis for en periode på 4 år, eller inntil man gjør en større revisjon. Planen sendes biskopen til godkjenning. Aktivitetsplanlegging er noe annet, og denne bør ikke nødvendigvis vedtas, men forelegges til orientering årlig i menighetsrådet.

9. Bispedømmerådet bør kunne avsette 2 % av midlene til strategiske satsinger.

Enig

10. Bispedømmerådet bør kunne avsette 1 % av midlene til å dekke utgifter til samlinger for kirkefaglig ansatte i fellesrådene.

Enig

11. Har du/dere andre merknader til punkt A2?

Avsetning av midler til fagsamlinger vil gi mulighet for biskop til å avholde jevnlige fag- og tilsynssamlinger og således styrke biskopens tilsynsmulighet med ulike faggrupper, herunder vigslede medarbeidere. Bispedømmerådet bør selv gis anledning til å vurdere i årlige budsjettvedtak om man skal avsette midler til særskilte strategiske satsninger. Dette kan være formålstjenlig for å oppfylle bispedømmerådets vedtatte strategi.

12. Har du/dere merknader til punkt A3?

Nei

13. Fellesrådene bør kunne akkumulere inntil 50 % av ett års tilskudd.

Enig

14. Har du/dere andre merknader til punkt A4?

Nei

15. Det bør kreves at bispedømmet inviterer fellesrådet til samtale om tilskuddet minimum annethvert år.

Uenig.

16. Har du/dere andre merknader til punkt A5?

Hamar bispedømmeråd anbefaler at Kirkerådet vedtar retningslinjer som gir bispedømmerådet, altså tilskuddsinstansen, myndighet til å innkalle fellesrådene til jevnlige samtaler etter behov, og minst hvert 4. år. I noen dialoger kan det være nødvendig med opptil flere møter innenfor et år, men for andre kan det være tilstrekkelig med en gang i løpet av 4 år. Det kan også være at det er mer naturlig å gjennomføre hyppigere, minst årlige, samtaler mellom rådgivere ved bispedømmekontoret og fagansatte og/eller kirkeverger i fellesrådsområdene, eventuelt med sokneprest. Det oppleves som noe krevende å lage et for rigid regime på hvordan disse prosessene skal gjennomføres. Dette er også et tillitsbasert system, der man kan tilpasse prosedyrene etter behov.

17. Det bør kreves at bispedømmet gir fellesrådet to skriftlige tilbakemeldinger før tilskuddet til fellesrådet kan justeres.

Enig

18. Har du/dere andre merknader til punkt A6?

Nei

19. Har du/dere merknader til punkt A7?

Nei

20. Har du/dere merknader til punkt A8?

Nei

21. Har du/dere merknader til punkt B1?

Det er formålstjenlig å legge til rette for at medarbeidere kan ta utdanning for å kunne kvalifisere seg til vigsling der det er utfordrende å rekruttere vigslede medarbeidere. Den enkelte person må selv ta ansvar for sin utdanning, så dette vil f.eks. være mulighet for permisjoner med lønn mv. Dette kan ses i sammenheng med prinsippet om prest under utdanning (PUU).

22. Har du/dere merknader til punkt B2?

Nei

23. Har du/dere merknader til punkt B3?

Nei

24. Har du/dere merknader til punkt B4?

Nei

25. Har du/dere merknader til punkt B5?

Nei

26. Har du/dere merknader til punkt C1?

Lønnstilskuddet pr. stilling må være høyt nok til at det er attraktivt å tilsette / beholde vigslede medarbeidere. Det bør bestrebes å dekke 50 % av lønnskostnadene til diakoner og 100 % til kateketer etter KA sin garantilønn eller tilsvarende tariff for slike stillinger. Dette vil bidra til å sikre kvaliteten i tjenestene og gi tillit, også til offentlige myndigheter som bidrar med økonomi til stillingene. Det er usikkert om kommunene vil føle like mye ansvar for generell kirkelig aktivitet som til å gi tilskudd til kvalifiserte personer. Tillit og kvalitet vil også redusere behovet for kontroll og byråkrati.

Det må forutsettes at vigslingsregisteret er oppdatert når tilskuddet er forbeholdt vigslede stillinger.

27. Har du/dere merknader til punkt C2?

Nei

28. Har du/dere merknader til punkt C3?

Nei

29. Har du/dere merknader til punkt C4?

Nei

30. Hvordan vil den foreslåtte tilskuddsordningen påvirke fellesrådets likviditet?

Det bør styrke likviditeten, ettersom tilskuddet etter denne ordningen skal betales ut i februar. I dagens ordning utbetales tilskuddene tidligst i mars, med tyngdepunkt i mai/juni.

31. Har du/dere innspill til hvordan Kirka vår kan utvikles videre til å bli det verktøyet det kan bli?

«Kirka vår» skulle i utgangspunktet bli et verktøy for strategisk planlegging og strategisk utvikling av soknet. I og med at det nå er tenkt også benyttet som rapporteringsverktøy i tilskuddsforvaltningen vil fokuset kunne snu noe. Det positive er at alle sokn nå må ta dette i bruk. Utfordringen er å kunne holde oppe presset på strategisk utvikling i soknet, på menighetsnivå. Noe av retorikken i forslaget til retningslinjer for tilskuddsforvaltning oppleves å innebære en redusert ambisjon om at menighetsrådet skal være et strategisk organ med virksomhetsansvar for soknet (se pkt. 8 – A1). Det bør være et krav om vedtatt samlet plan ved bruk av «Kirka vår», men det kan ikke kreves at menighetsrådet skal vedta en ny, strategisk, samlet plan årlig.

32. Har du/dere andre merknader til høringen

Generell vurdering

Aktivitetsmodellen

Den største prinsipielle avklaringen i denne tematikken ble avklart i Kirkemøtet 2024, da man vedtok at «aktivitetsmodellen» skal gjelde for alle disse tilskuddene. Det betyr at tilskudd heretter primært skal tildeles på bakgrunn av aktiviteter / tiltak i soknet snarere enn basert på faktiske kostnader til ansatte i særskilte stillingskategorier. Det medfører dog ikke at ikke også denne høringsrunden med forslag til nytt regelverk inneholder flere prinsipielt viktige punkter bispedømmerrådet bør ta stilling til.

Som ved flere andre høringssaker i det senere, som høringen om biskopens rolle og sak om kirkelig styringstjeneste, er myndighets- og ansvarsforholdet mellom, og innad i, ulike kirkelige organer et av perspektivene i denne saken.

Menighetsrådet

Det foreslås i regelverket (siste setning i pkt. A – 1) at «Menighetsrådet har i kirkeordningens § 12 ansvar for undervisning, diakoni og kirkemusikk, og **avgjør om de skal ha planen til behandling**», mens man antar at kirkelig fellesråd har ansvar for å oppdatere strategiverktøyet «Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet», herunder legge inn aktiviteter. Dette betyr at menighetsrådet, som har virksomhetsansvar for de områdene det skal formidles tilskudd til, ikke nødvendigvis må vedta planer for disse. Det legges opp til at fellesrådet kan gjøre dette på vegne av soknet, hvis menighetsrådet vedtar at de ikke ønsker planen til behandling.

Dette vil være en endring av praksis på trosopplæringsfeltet (kirkelig undervisning og læring), der menighetsrådet i dag må vedta en plan for at soknet skal kunne få tilskudd. Det

er i dag ingen krav om vedtatte planer for å få tilskudd til diakoner og kateket, i og med at midlene følger de faglige stillingene. Man kan anta at det implisitt med de kravene som stilles for faglighet og kvalitet i tjenesteordning for henholdsvis [diakon](#) og [kateket](#), foreligger en kvalitetssikring for at tilskuddene blir forsvarlig anvendt.

Kirkelig fellesråd har i [kirkeordningen](#) andre ansvarsområder enn menighetsrådene. Høringsnotatet beskriver utfordringene knyttet til mindre menighetsråds muligheter til å behandle strategiske beslutninger forsvarlig, samtidig har Kirkemøtene både i 2022, 2023 og 2024 satt som et generelt mål at menighetsrådet skal styrkes som organ. Det ønskelige vil være at menighetsrådene settes i stand til å arbeide fram en strategisk, samlet plan for kirkelig virksomhet i soknet. Det bør ikke nødvendigvis måtte gjennomføres årlige, større revisjoner av dette planverket.

For å ivareta menighetsrådets autonomi kan det tydeliggjøres at bispedømmerrådet har et ansvar for å påse at menighetsrådet har vurdert konkret om de ønsker å behandle en samlet plan eller ikke. Dette kan være en del av de interne saksbehandlingsregler som bispedømmerrådet bør ha i disse prosessene. Menighetsrådene bør benytte muligheten til å arbeide sammen med soknets ansatte i planarbeidet, minst i forbindelse med det årlige møtet mellom rådet og de ansatte. Dette kan også være en adekvat arena for en årlig gjennomgang av aktivitetene som er lagt inn i planverket.

Kateketer og diakoner

De fagpersonene som er tilsatt i stillingene med krav om vigsling til diakonitjeneste eller katekettjeneste er faglig ansvarlige, og forpliktet på tjenesteordningen, for utøvelsen av disse tjenestene i soknene de er tilsatt. Fagpersonene sørger for en helhetlig og gjennomgående linje i arbeidet, slik at det er forankret i kirkelig rammeverk og den kirkelige organisasjon. De sikrer også at publikum blir møtt av en faglig forankret teologi som sikrer god kvalitet, i tillegg til at stillingsinnehaverne også står under biskopens tilsyn. I de soknene man har tilsatte i disse stillingene, vil det være åpenbart at de vil spille en sentral rolle i å lage grunnlag for utarbeidelsen av planverk, og selvsagt følge opp og gjennomføre planene. De tilsatte kateketene og diakonene vil også være sentrale i dialogen mellom soknet og bispedømmenivået i tilskuddsprosessene.

Soknepresten

Soknepresten har ingen formell rolle i forslag til retningslinjer. I kraft av å være forvalter av Ord og sakrament, og med den forståelsen av at dette ansvaret er bredere enn å «bare» gjelde gjennomføring av gudstjenester og kirkelige handlinger, har soknepresten et særskilt pastoralt lederansvar i soknet generelt, og i menighetsrådet spesielt. Dette gjelder også for arbeidet med samlet plan for soknet, og dermed grunnlaget for tilskudd. I dialogen knytta til tilskuddet mellom bispedømmenivået og soknenivået bør derfor soknepresten kunne ha en viktig rolle å spille, koordinert av prost og/eller biskop.

Biskop

I dagens regime skal biskopen godkjenne soknets plan for trosopplæring (kirkelig undervisning og læring). Dette er en forutsetning for at tilskudd skal formidles. Godkjenningen innebærer en kvalitetssikring av at planen er innenfor retningslinjene, og i tråd med kirkens lære.

Det er i forslaget ikke lagt opp til at dette systemet med biskopens godkjenning skal videreføres i tilskuddsforvaltningen. Isolert sett vil det medføre en svekkelse av biskopens tilsynsfunksjon. Hvis det skal være årlige revisjoner / godkjenninger for 160 sokn, vil dette uansett være en umulig oppgave for biskopen. Soknets trosopplæringsplaner har hatt en langt mindre hyppig godkjenningssyklus. De ble godkjent ved oppstart av trosopplæringsreformen i det enkelte sokn, og hatt 1-2 revisjoner, dvs. kanskje 3 ganger i løpet av 12-15 år. I forslaget antydes det at biskopens tilsyn skal skje gjennom tilskuddsmøtene hvert andre år, der bispedømmerrådet møter fellesrådene (se også under).

Bispedømmerådet

Ett av formålene i denne reformen er å styrke bispedømmerådets strategiske rolle. Bispedømmerådet vil kunne få anledning til å øve innflytelse på retningen i soknets aktiviteter og hva som skal prioriteres. Dette kan skje gjennom påvirkning i de samtalene som skal skje minimum hvert 2. år, hvilke krav som settes og også hvilket sokn som eventuelt skal ta over tilskuddsmidler hvis de dras inn fra andre sokn. Det synes klart at bispedømmerådets strategi vil kunne være førende for dette arbeidet. Så vil dette skje i et samspill, der soknene også har sine prioriteringer og strategiske vurderinger vedtatt i sine planer.

I tillegg åpner regelverket for at bispedømmerådet kan sette av inntil 2 % av de totale tilskuddsmidlene til strategiske satsninger. Dette kan være større prosjekter eller særskilte satsninger bispedømmerådet vedtar å gjennomføre.

Kirkelig fellesråd

Det er fellesrådene som skal motta, og forvalte tilskuddene på vegne av soknet. Fellesrådet vil også være bispedømmerådets partner i de samtalene det legges opp til at skal holdes annethvert år. Stiftsdirektøren ønsker å bemerke at det kanskje ikke er naturlig at reglene fastsetter hvordan kirkelig fellesråd skal utforme sine virksomhetsinterne delegasjoner. I pkt. A - 5 fastslås det at «kirkeverge og fellesrådsleder» skal bestemme hvem som møter på vegne av fellesrådet. Det bør for eksempel være helt naturlig at også tilsatte diakoner og kateketer bør delta i disse møtene. Samtidig er det opp til fellesrådet selv å avgjøre dette. Fellesrådet er en selvstendig enhet, som organiserer seg selv, fatter sine vedtak og gir fullmakter til daglig leder. Dette på samme måte som for bispedømmerådene. Det er derfor heller ikke naturlig at regelverket nevner hvilke posisjoner fra bispedømmenivået som skal møte. Det kan jo være aktuelt å legge fram en prinsippsak for bispedømmerådet, der man legger forutsetninger for saksbehandlingen på feltet. Et mulig unntak er dog for biskop. Biskop bør kunne, på selvstendig grunnlag, invitere med seg prost og sokneprest(er) til disse møtene, eventuelt gi fullmakt til prost for å møte for seg i tilsynssammenheng. Som del av tilsynet kan biskop også invitere inn diakoner og kateketer i samtalene.

Stillinger med krav om vigsling

Det har i høringsprosessen som ledet fram til Kirkemøtets vedtak i 2024, og også i etterkant av dette vedtaket, vært en diskusjon om hvilken påvirkning endring av tilskuddsforvaltningen får på omfanget av, og kanskje posisjonen til, de vigslede stillingsgruppene kateket og diakon. Det har vært en frykt for at disse funksjonene kan bli faset ut når det direkte tilskuddet til de særskilte stillingene faller bort. Det er jo åpenbart at incitamentet for å ha disse stillingene i fellesrådene blir endret når tilskuddet ikke nødvendigvis er direkte avhengig av å ha en kvalifisert vigslet medarbeider tilsatt. For å motvirke dette ligger det i forslaget et punkt om lønnstilskudd til vigslede, som skal gå til alle fellesråd som har vigslede tilsatt. Det er ikke signalisert noe om hvor stort dette tilskuddet vil være, noe som gjør effekten av tilskuddet usikkert.

Det er sannsynlig at det er større mulighet for å få, og beholde, offentlig tilskudd til kirkelig undervisning, og særlig til diakoni, hvis man opprettholder en kvalifisert, vigslet, tjeneste. Man kan anta at kommunene har større tillit til, og vil være mer tilbøyelige til å gi tilskudd til, en fagperson som en kvalifisert diakon er, enn å gi et mer generelt tilskudd til diakonalt arbeid. Videre sikrer en kvalifisert tjeneste god kompetanse og helhetlig, folkekirkelig profil på kirkelig undervisning, konfirmantopplæring og diakoni. En videreføring av vigslede stillinger vil også understøtte prestetjenesten i soknet.

Videre er det viktig at biskopen er involvert i de tilfeller fellesrådene skal tilsette i stillinger med krav om vigsling. Det er biskopen som vurderer om personen er skikket til å vigsles til tjeneste og foretar vigslingen.

Administrativ forenkling

Målsetningen med de relativt formelle og detaljerte retningslinjene knyttet til prosessen, er å ha en likeartet praksis i hele landet, samt å gi soknet en trygghet for at bispedømmerådet behandler saker rettferdig og rimelig. Dette er grunnleggende positivt. Samtidig vil det kreve stor ressursbruk fra bispedømmerådets side, og også fra soknene generelt og fellesrådene spesielt. Sannsynligvis vil det kreve en god del mer ressursbruk enn under dagens praksis, og man vil nok neppe oppnå at den administrative ressursbruken blir redusert, noe som var et av målene for denne reformen. Dette kan synes betenkelig i en situasjon hvor bispedømmenivåets administrative ressurser er under betydelig reduksjon, og fellesrådene også har knappe rammer.

Det antas at det vil være anledning til å kombinere møtene mellom bispedømmenivået og soknenivået vedrørende tilskudd, med et mer utvidet strategisk perspektiv, slik at dette ikke nødvendigvis kommer i tillegg til andre etablerte møtepunkter.

Med vennlig hilsen

Freddy Knutsen e.f.
stiftsdirektør

Jon Arne Johansen Harby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk
kirkeråd

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO